

TÀI LIỆU

HƯỚNG DẪN ĐẶT, DUY TRÌ HOẠT ĐỘNG CÂN ĐỐI CHỨNG TẠI CHỢ, TRUNG TÂM THƯƠNG MẠI

I. SỰ CẦN THIẾT

Chợ và trung tâm thương mại là nơi diễn ra các hoạt động giao dịch, mua bán, thanh toán với mật độ lớn, tiềm ẩn nhiều nguy cơ xuất hiện các tiêu thương có hành vi “cân điều” nhằm “móc túi” khách hàng, hoặc xảy ra các tranh chấp, khiếu nại giữa người bán và người mua do sự sai hỏng của cân dẫn đến sai lệch kết quả đo khối lượng hàng hóa.

Theo quy định tại Khoản 3 Điều 5 Nghị định số 55/2024/NĐ-CP ngày 55/2024/NĐ-CP ngày 16/5/2024 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều của Luật Bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng, các tổ chức quản lý chợ, trung tâm thương mại có trách nhiệm đặt và duy trì hoạt động của cân đối chứng tại các chợ, trung tâm thương mại để người tiêu dùng tự kiểm tra về số lượng, khối lượng hàng hóa.

Việc trang bị và duy trì cân đối chứng mang lại những giá trị thiết thực sau:

Một là, giúp người tiêu dùng tự kiểm tra, đối soát khối lượng hàng hóa ngay sau khi mua hàng, phòng chống gian lận thương mại, bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng.

Hai là, hạn chế tranh chấp trong giao dịch thương mại, cung cấp cơ sở khách quan để UBND xã, phường, tổ chức quản lý chợ, trung tâm thương mại giải quyết các khiếu nại về đo khối lượng hàng hóa giữa người mua và người bán một cách nhanh chóng.

Ba là, góp phần nâng cao uy tín của chợ, trung tâm thương mại, tạo dựng môi trường kinh doanh minh bạch, công bằng, thu hút người dân yên tâm mua sắm hàng hóa.

Bốn là, việc đặt, duy trì cân đối chứng là biện pháp để UBND xã, phường giám sát việc chấp hành quy định về đo lường của các tiêu thương kinh doanh tại chợ; tiếp nhận thông tin phản ánh của nhân dân về các trường hợp có dấu hiệu vi phạm pháp luật; nâng cao hiệu lực, hiệu quả công tác quản lý nhà nước về đo lường.

II. CĂN CỨ PHÁP LÝ VÀ CHẾ TÀI XỬ LÝ

1. Căn cứ pháp lý

Theo quy định tại Khoản 3, Khoản 4 Điều 5 Nghị định số 55/2024/NĐ-CP ngày 16/5/2024, tổ chức quản lý chợ, trung tâm thương mại có trách nhiệm:

- Đặt và duy trì hoạt động của cân đối chứng, thiết bị đo lường tại các chợ, trung tâm thương mại để người tiêu dùng tự kiểm tra về số lượng, khối lượng hàng hóa. Cân đối chứng, thiết bị đo lường phải được kiểm định và còn trong thời hạn kiểm định theo quy định của pháp luật về đo lường.

- Thường xuyên giám sát chất lượng, số lượng của hàng hóa, cân đối chứng, thiết bị đo lường trong khu vực chợ, trung tâm thương mại.

2. Chế tài xử lý

Theo quy định tại điểm g, điểm h, Khoản 1 Điều 78 Nghị định số 98/2020/NĐ-CP ngày 26/8/2020 của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong hoạt động thương mại, sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng cấm và bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng (được bổ sung bởi điểm b Khoản 8 Điều 1 Nghị định số 24/2025/NĐ-CP ngày 21/02/2025 của Chính phủ), tổ chức quản lý chợ, trung tâm thương mại bị **xử phạt từ 5.000.000 đến 10.000.000 đồng** đối với một trong các hành vi vi phạm sau đây:

- Không đặt hoặc không duy trì hoạt động của cân đối chứng, thiết bị đo lường tại các chợ, trung tâm thương mại để người tiêu dùng tự kiểm tra về số lượng, khối lượng hàng hóa theo quy định.

- Không thực hiện giám sát thường xuyên chất lượng, số lượng của hàng hóa, cân đối chứng, thiết bị đo lường trong khu vực chợ, trung tâm thương mại.

III. GỢI Ý LỰA CHỌN CÂN ĐỐI CHỨNG

1. Về chủng loại

Nên sử dụng cân đĩa điện tử (hiển thị số) để người dân dễ quan sát và đảm bảo độ nhạy cao.

2. Về mức cân

Nên chọn cân có mức cân tối đa là 5kg hoặc lớn hơn để đảm bảo cân được đa số các khối lượng hàng hóa phổ biến trong giao dịch mua bán tại chợ, trung tâm thương mại.

3. Độ chia (d)

Nên sử dụng cân có độ chia nhỏ tối đa, nhằm đảm bảo độ chính xác (ví dụ: $d = 5 \text{ g}, 2 \text{ g}, 1 \text{ g}$ hoặc nhỏ hơn).

IV. ĐẶT, DUY TRÌ HOẠT ĐỘNG CỦA CÂN

1. Vị trí đặt cân

Cân đối chứng nên đặt tại vị trí dễ nhận biết, tiếp cận để người mua hàng thuận tiện trong việc sử dụng. Một số vị trí gợi ý như:

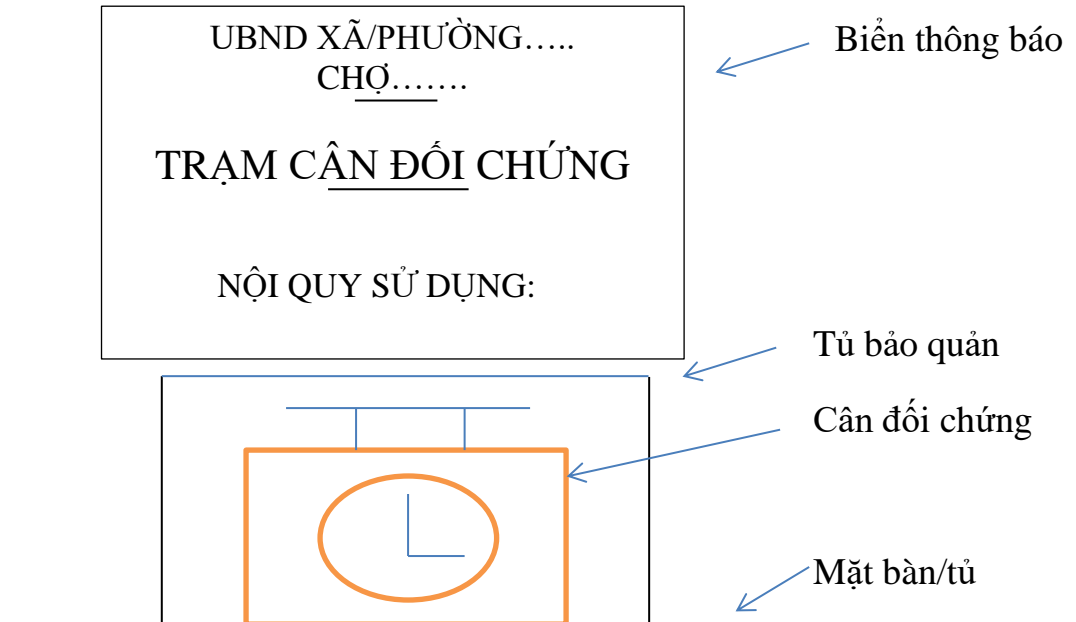
- Tại cổng chính của chợ, trung tâm thương mại.

- Tại vị trí trung tâm của chợ, trung tâm thương mại.
- Tại phòng làm việc của tổ chức quản lý (Ban Quản lý/Bộ phận điều hành) chợ, trung tâm thương mại.

2. Biển hiệu kèm theo

Tại vị trí đặt cân đối chứng, treo biển thông báo ở phía trên cân đối chứng với dòng chữ “Trạm cân đối chứng”, kèm theo “Nội quy sử dụng” để người bán hàng, người mua hàng và các cá nhân có liên quan biết, thực hiện.

Hình ảnh minh họa:

3. Biện pháp bảo quản, duy trì

- Cân được đặt trong tủ kính hoặc mái che để tránh tác động của thời tiết (mưa, nắng, bụi, gió) làm ảnh hưởng đến độ bền của linh kiện điện tử và độ chính xác của phép đo.
- Vị trí đặt cân cần bố trí ổ cắm điện, dây dẫn điện để cung cấp nguồn điện cho cân hoạt động (đối với cân điện tử).
- Cân đặt trên bàn hoặc tủ có bề mặt bằng phẳng, vững chắc để đảm bảo độ chính xác của phép đo.
- Cân phải là cân đã được kiểm định bởi cơ quan nhà nước có thẩm quyền và còn trong thời hạn kiểm định; chứng chỉ kiểm định (gồm: tem kiểm định, kẹp chì, giấy chứng nhận kiểm định) phải còn nguyên vẹn, được tổ chức quản lý chợ, trung tâm thương mại lưu giữ cẩn thận.

+ Thời hạn kiểm định:

Theo quy định tại Điều 4 Thông tư số 04/2026/TT-BKHCN ngày 27/02/2026 của Bộ trưởng Bộ Khoa học và Công nghệ sửa đổi, bổ sung, bãi bỏ một số điều của các văn bản quy phạm pháp luật của Bộ trưởng Bộ Khoa học và Công nghệ ban hành trong lĩnh vực tiêu chuẩn, đo lường, chất lượng, chu kỳ kiểm định của một số loại cân cụ thể như sau:

- *Cân đĩa: 12 tháng;*
- *Cân đồng hồ lò xo: 24 tháng;*

+ Gợi ý một số tổ chức kiểm định có năng lực kiểm định cân:

- *Trung tâm Hỗ trợ đổi mới sáng tạo và Chuyển đổi số (Sở Khoa học và Công nghệ); địa chỉ: đường Bản Cọ, phường Chiềng An, tỉnh Sơn La;*
- *Công ty TNHH Dịch vụ Tiêu chuẩn Đo lường Chất lượng Sơn La; địa chỉ: Tổ 9 Chiềng Lê, phường Tô Hiệu, tỉnh Sơn La;*
- *Các tổ chức kiểm định có năng lực được công nhận khác.*

- Căn cứ tình hình thực tế, tổ chức quản lý chợ, trung tâm thương mại chủ động xây dựng, ban hành nội quy sử dụng cân đối chứng phù hợp với tổ chức mình, gồm các nội dung cơ bản như: phân công trách nhiệm cho cá nhân bảo quản, theo dõi thời hạn kiểm định cân; trách nhiệm của người bán hàng, người mua hàng trong sử dụng cân đối chứng, hướng dẫn thao tác cân và các nội dung cần thiết khác.

4. Thao tác cân

Thao tác cân tuân thủ theo hướng dẫn của nhà sản xuất công bố.

5. Thực hiện phép đo khối lượng bằng cân đối chứng

Bước 1: Xác định hàng hóa cân đối chứng.

Bước 2: Đặt hàng hóa (đã chọn tại Bước 1) lên cân của người bán để tiến hành cân.

Bước 3: Đọc chỉ thị cân.

Bước 4: Đặt hàng hóa (đã chọn tại Bước 1) lên cân đối chứng để tiến hành cân.

Bước 5: Đọc chỉ thị cân.

Bước 6: So sánh chênh lệch kết quả giữa hai (2) lần cân với lượng thiếu cho phép

Nếu giá trị chỉ thị trên cân của người bán hàng trừ đi giá trị chỉ thị trên cân đối chứng mà nhỏ hơn hoặc bằng lượng thiếu cho phép thì kết luận phép đo do người bán hàng thực hiện phù hợp yêu cầu quy định.

Nếu giá trị chỉ thị trên cân của người bán hàng trừ đi giá trị chỉ thị trên cân đối chứng mà lớn hơn lượng thiếu cho phép thì kết luận phép đo do người bán hàng thực hiện không phù hợp yêu cầu quy định.

Lượng thiếu cho phép được quy định như sau:

- Trường hợp người bán hàng sử dụng cân đồng hồ lò xo để bán hàng:

Cân đồng hồ lò xo	Lượng thiếu cho phép (không được vượt quá)		
	1 d	2 d	3 d
	Lượng hàng hóa cần cân (m)		
Cân 500 g (d = 2 g)	$40 \text{ g} \leq m \leq 100 \text{ g}$	$100 \text{ g} < m \leq 400 \text{ g}$	$400 \text{ g} < m \leq 500 \text{ g}$
Cân 1 kg (d = 5 g)	$100 \text{ g} \leq m \leq 250 \text{ g}$	$250 \text{ g} < m \leq 1 \text{ kg}$	-
Cân 2 kg (d = 10 g)	$200 \text{ g} \leq m \leq 500 \text{ g}$	$500 \text{ g} < m \leq 2 \text{ kg}$	-
Cân 4 kg (d = 10 g)	$200 \text{ g} \leq m \leq 500 \text{ g}$	$500 \text{ g} < m \leq 2 \text{ kg}$	$2 \text{ kg} < m \leq 4 \text{ kg}$
Cân 5 kg (d = 20 g)	$400 \text{ g} \leq m \leq 1 \text{ kg}$	$1 \text{ kg} < m \leq 4 \text{ kg}$	$4 \text{ kg} < m \leq 5 \text{ kg}$
Cân 8 kg (d = 20 g)	$400 \text{ g} \leq m < 1 \text{ kg}$	$1 \text{ kg} < m \leq 4 \text{ kg}$	$4 \text{ kg} < m \leq 8 \text{ kg}$
Cân 10 kg (d = 50 g)	$1 \text{ kg} < m < 2,5 \text{ kg}$	$2,5 \text{ kg} < m \leq 10 \text{ kg}$	-
Cân 12 kg (d = 50 g)	$1 \text{ kg} < m \leq 2,5 \text{ kg}$	$2,5 \text{ kg} < m \leq 10 \text{ kg}$	$10 \text{ kg} < m \leq 12 \text{ kg}$
Cân 15 kg (d = 50 g)	$1 \text{ kg} < m \leq 2,5 \text{ kg}$	$2,5 \text{ kg} < m \leq 10 \text{ kg}$	$10 \text{ kg} < m \leq 15 \text{ kg}$
Cân 20 kg (d = 50 g)	$1 \text{ kg} \leq m \leq 2,5 \text{ kg}$	$2,5 \text{ kg} < m \leq 10 \text{ kg}$	$10 \text{ kg} < m \leq 20 \text{ kg}$
Cân 30 kg (d = 100 g)	$2 \text{ kg} \leq m \leq 5 \text{ kg}$	$5 \text{ kg} < m \leq 20 \text{ kg}$	$20 \text{ kg} < m \leq 30 \text{ kg}$
Cân 60 kg (d = 200 g)	$4 \text{ kg} \leq m \leq 10 \text{ kg}$	$10 \text{ kg} < m \leq 40 \text{ kg}$	$40 \text{ kg} < m \leq 60 \text{ kg}$
Cân 100 kg (d = 200 g)	$4 \text{ kg} \leq m \leq 10 \text{ kg}$	$10 \text{ kg} < m \leq 40 \text{ kg}$	$40 \text{ kg} < m \leq 100 \text{ kg}$

* Ghi chú: d là giá trị độ chia của cân thể hiện bằng đơn vị đo khối lượng, thường được ghi trên nhãn mác của cân.

- Trường hợp người bán hàng sử dụng cân khác (cân bàn, cân đĩa) thì lượng thiếu cho phép không được vượt quá hai (2) lần giới hạn của sai số cho phép khi kiểm định ban đầu của cân được sử dụng:

+ Cân bàn: quy định tại Văn bản kỹ thuật đo lường Việt Nam ĐLVN 14:2009.

+ Cân đĩa: quy định tại Văn bản kỹ thuật đo lường Việt Nam ĐLVN 15:2009.

Ví dụ: Khách hàng A mua 200 g thịt gà của tiểu thương B, nhưng nghi ngờ tiểu thương B có dấu hiệu “cân thiếu”. Tiểu thương B sử dụng cân đồng hồ lò xo loại 2 kg (d = 10) để bán hàng. Lúc này, việc cân đối chứng thực hiện như sau:

Bước 1: Khách hàng A và tiểu thương B lựa chọn miếng thịt gà đã mua bán để làm hàng hóa đối chứng.

Bước 2: Đặt miếng gà lên cân đồng hồ lò xo của tiểu thương B.

Bước 3: Đọc chỉ thị cân => Giá trị chỉ thị trên cân là 200 g.

Bước 4: Đặt miếng thị gà lên cân đối chứng để tiến hành cân.

Bước 5: Đọc chỉ thị cân => Giá trị chỉ thị trên cân là 190 g.

Bước 6: So sánh chênh lệch giữa hai (2) lần cân với lượng thiếu cho phép

- Xác định lượng thiếu cho phép:

Tiểu thương B sử dụng cân đồng hồ lò xo loại 2 kg (d = 10), với lượng hàng hóa cần cân là 200 g, lượng thiếu cho phép không được vượt quá 1d (tức là 10 g).

- Tính chênh lệch kết quả giữa hai (2) lần cân:

Giá trị chỉ thị trên cân của người bán hàng trừ đi giá trị chỉ thị trên cân đối chứng là: $200\text{ g} - 190\text{ g} = 10\text{ g}$.

=> *Kết luận:* Phép đo khối lượng hàng hóa do tiểu thương B thực hiện phù hợp yêu cầu quy định, không có dấu hiệu gian lận.

V. TRÁCH NHIỆM CỦA UBND CẤP XÃ

- Tổ chức tuyên truyền quy định về đặt, duy trì cân đối chứng đến cán bộ, công chức, viên chức, chiến sĩ các lực lượng vũ trang, các tổ chức quản lý chợ, trung tâm thương mại và nhân dân trên địa bàn để biết, thực hiện.

- Hướng dẫn, đôn đốc các tổ chức quản lý chợ, trung tâm thương mại đặt, duy trì cân đối chứng.

- Bố trí và sử dụng ngân sách nhà nước trong việc đặt, duy trì cân đối chứng tại các chợ, trung tâm thương mại theo đúng quy định của pháp luật.

- Kiểm tra, giám sát hoạt động của tổ chức quản lý chợ, trung tâm thương mại trong việc thực hiện nội quy đã được phê duyệt, công tác bảo vệ, quản lý, sử dụng tài sản đầu tư thuộc trạm cân đối chứng.

- Tiếp nhận và xử lý theo thẩm quyền đối với các thông tin vi phạm pháp luật về đo lường do tổ chức quản lý chợ, trung tâm thương mại và người dân thông qua hoạt động cân đối chứng; thực hiện các biện pháp bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng.

- Báo cáo kết quả đặt, duy trì, sử dụng cân đối chứng trên địa bàn theo yêu cầu của cấp có thẩm quyền.

VI. TRÁCH NHIỆM CỦA TỔ CHỨC QUẢN LÝ CHỢ, TRUNG TÂM THƯƠNG MẠI

- Đặt, duy trì cân đối chứng tại chợ, trung tâm thương mại. Kinh phí đặt, duy trì cân đối chứng được chi từ nguồn ngân sách nước do UBND cấp xã,

phường cấp hoặc từ các nguồn kinh phí hợp pháp khác tùy thuộc vào mô hình tổ chức, phân cấp quản lý của chợ, trung tâm thương mại.

- Ban hành Nội quy sử dụng cân đối chứng tại chợ, trung tâm thương mại.
- Tuyên truyền, phổ biến việc sử dụng cân đối chứng đến các hộ kinh doanh, tiểu thương trong chợ, trung tâm thương mại để biết, thực hiện.
- Thực hiện các biện pháp bảo quản, sử dụng cân theo hướng dẫn của nhà sản xuất; theo dõi thời hạn kiểm định để tổ chức kiểm định định kỳ cân theo quy định của pháp luật về đo lường.
- Thiết lập, niêm yết công khai đường dây nóng để tiếp nhận, giải quyết các yêu cầu của người tiêu dùng; kịp thời báo cáo, phản ánh với cấp có thẩm quyền về các trường hợp hộ kinh doanh, tiểu thương có dấu hiệu vi phạm pháp luật về đo lường xảy ra tại chợ, trung tâm thương mại để phối hợp xử lý.
- Chịu trách nhiệm thanh tra, kiểm tra của cơ quan nhà nước có thẩm quyền.
- Báo cáo kết quả đặt, duy trì, sử dụng cân đối chứng theo yêu cầu của cấp có thẩm quyền.

VII. TRÁCH NHIỆM CỦA NGƯỜI BÁN HÀNG, NGƯỜI MUA HÀNG

- Sử dụng cân đối chứng theo đúng nội quy do tổ chức quản lý chợ, trung tâm thương mại quy định.
- Bảo quản, giữ gìn cân đối chứng; đấu tranh và tố giác với các hành vi cố ý hủy hoại cân, tác động kỹ thuật làm sai lệch kết quả đo khối lượng của cân.
- Tôn trọng kết quả phép đo khối lượng thực hiện bởi cân đối chứng, sử dụng kết quả phép đo khối lượng thực hiện bởi cân đối chứng là cơ sở để giải quyết tranh chấp trong mua bán, thanh toán.
- Trường hợp nghi ngờ cân đối chứng có dấu hiệu sai hỏng về đặc tính kỹ thuật đo lường hoặc bị tác động dẫn đến sai lệch trong kết quả đo khối lượng, cần kịp thời báo cáo, kiến nghị đến cơ quan có thẩm quyền để xem xét, xử lý.